

Juridiska fakultetsstyrelsen
Professor Henrik Wenander
Postdoktor Yana Litins'ka

Socialdepartementet

Remiss: Promemoria Vaccinationsbevis på serveringsställen och i andra verksamheter, smittskyddsåtgärder i långväga kollektivtrafik och förlängning av begränsnings- och serveringsförfordningarna

S2021/07875

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av postdoktor Yana Litins'ka och professor Henrik Wenander.

Allmänt

Promemorian föreslår möjligheter att använda vaccinationsbevis i olika typer av privata verksamheter och inom det allmänna. Fakultetsstyrelsen välkomnar att förslagen, som bland annat berör inskränkningar av medborgerliga fri- och rättigheter, blir föremål för remissbehandling. I sina remissvar till förslagen till covid 19-lag samt till ändringar i begränsningsförfordningen beklagade fakultetsstyrelsen att remisstiden var mycket kort. Denna synpunkt gör sig gällande även i detta ärende.

Fakultetsstyrelsen uppfattar att det finns ett behov av att utöka användningen av vaccinationsintyg för att skydda olika intressen i samhället. Förslaget syftar till att begränsa smittspridning och skydda befolkningen mot smitta. Åtgärderna behöver dock vara proportionerliga. Det är angeläget att också beakta intressena hos personer som av olika skäl inte kan vaccineras eller visa vaccinationsintyg. Fakultetsstyrelsen anser att förslaget bör utvecklas i vissa av dessa avseenden, som utvecklas nedan.

Remissvaret är disponerat utifrån avsnitt i promemorian.

Avsnitt 3.3.3

Förslaget bygger, liksom redan gällande reglering, på att anordnaren eller verksamhetsutövaren ska kontrollera vaccinationsbeviset i olika avseenden. När det gäller hur de som inte kan vaccineras ska visa att de tillhör denna grupp hänvisar promemorian till bedömningen i den tidigare promemorian Vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd (S2021/06359). Där förordas användande av läkarintyg eller motsvarande, utan särskilda formkrav, som intyg personerna visar upp ett intyg utfärdat av en läkare eller en annan handling utfärdat av hälso- och sjukvårdspersonal i vilket det framgår att personen avråds från att vaccineras mot covid-19 på grund av medicinska skäl. Som fakultetsstyrelsen anförde i sitt remissvar till den tidigare promemorian kan avsaknaden av formkrav innebära osäkerhet för enskilda angående vilka intyg som ska godtas. Den utökade

användning av vaccinationsbevis som föreslås ger anledning till att åter överväga hur kontrollen av läkarintyg eller liknande ska ske. Enligt fakultetsstyrelsens mening skulle det vara värdefullt att fastställa formkrav på dessa typer av intyg, samt närmare ramar för skyldigheten att utfärda dem.

Personer med funktionsnedsättningar kan vidare behöva visa detaljerad medicinsk information angående de orsaker som gör att de inte kan vaccineras. Denna information är alltid av känslig karaktär, för att den är kopplad till personens hälsotillstånd och behöver visas i offentlig plats när allmänheten kan se och höra denna information. Frågan bör beaktas i den fortsatta beredningen.

Avsnitt 3.9

I promemorian görs bedömningen att förslaget överensstämmer med regeringsformen, Europakonventionen och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Förslaget bygger, liksom den redan gällande regleringen på området, på användning av vaccinationsbevis inom ramen för EU:s digitala covidbevis, men utan att omfatta de testintyg och intyg om tillfrisknande som kan ingå i covidbeviset. Som fakultetsstyrelsen påpekade i sitt remissvar till promemorian Vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd (S2021/06359) medför denna ordning svårigheter för enskilda som av någon anledning inte är vaccinerade. Till denna grupp kan höra personer som på grund av medicinska skäl (funktionshinder) eller religiös övertygelse inte kan eller vill vaccineras. För närvarande godtas vidare inte vaccinationsintyg från icke-EU/EES-länder. I alla dessa situationer kan frågan uppkomma om kraven på vaccinationsintyg utgör otillåten indirekt diskriminering av någon viss grupp.

I bedömningen om krav på vaccinationsintyg kan godtas är det rimligt att, som promemorian, utgå från att intresset att begränsa smittspridning i och för sig normalt väger tyngre än andra intressen. För den proportionalitetsbedömning som ska göras är det dock av betydelse att det allmänna inte ger möjlighet för enskilda att i stället uppvisa intyg om tillfrisknande eller testning eller att uppvisa ett vaccinationsintyg från ett tredjeland. Att en sådan möjlighet inte ges kan innebära att begränsningen av enskildas rättigheter inte står i proportion till syftet att begränsa smittspridningen, särskilt för exempelvis funktionshindrade (jfr allmänt angående att skyldigheterna avseende historiskt diskriminerade grupper kan vara särskilt långtgående Europadomstolens domar i *Kiyutin v. Russia*, 2700/10, dom 10 mars 2011, punkt 63; *Alajos Kiss v. Hungary*, 38832/06, dom 20 maj 2010, punkt 38 ff.).

Avsnitt 8 Konsekvenser

När det gäller förslagets konsekvenser visar tidigare forskning att krav på vaccinationspass i vissa situationer kan alienera minoriteter och även leda till minskning av benägenheten för dessa grupper att vaccineras (se de Figueiredo, Larson och Reicherd, The potential impact of vaccine passports on inclination to accept COVID-19 vaccinations in the United Kingdom: evidence from a large cross-sectional survey and modelling study, *EClinicalMedicine*, vol. 40, October 2021). Hithörande aspekter bör beaktas i det fortsatta arbetet.

Enligt delegation

Yana Litins'ka

Henrik Wenander